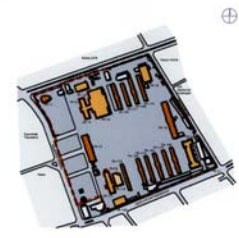
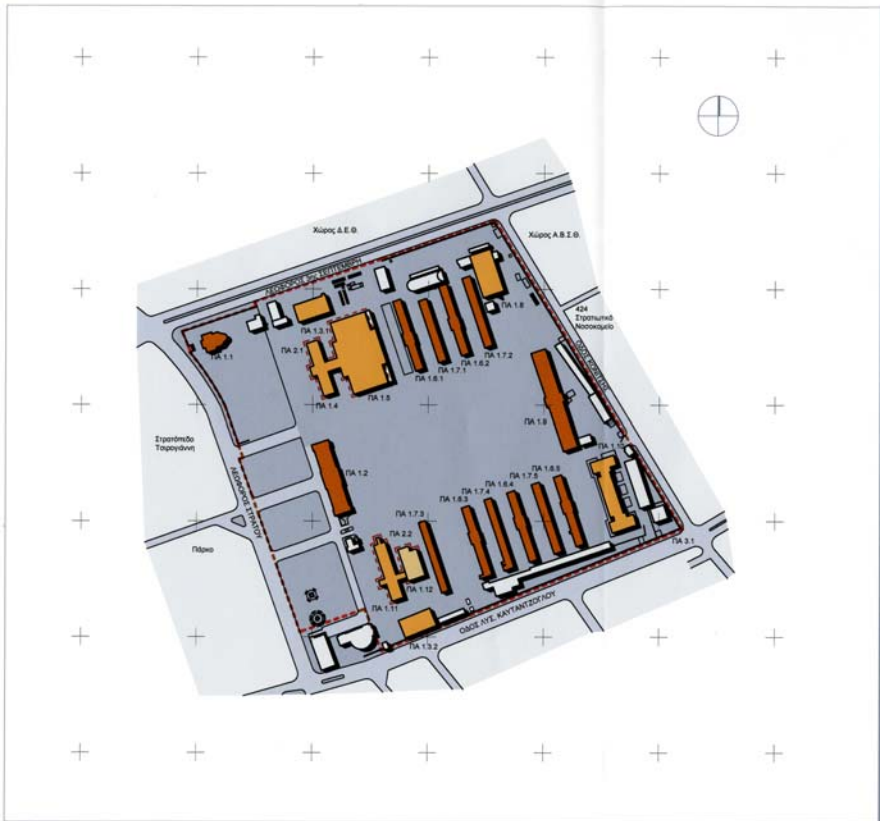

Στρατόπεδο «Πεδίου Άρεως»

Έκταση Διοικητική υπαγωγή: Άγνωστη
Δήμος Θεσσαλονίκης, 1^ο Δημοτικό Διαμέρισμα

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΟΛΟΓΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ
ΣΥΝΟΛΩΝ ΣΕ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΤΟΥ
Π.Σ.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

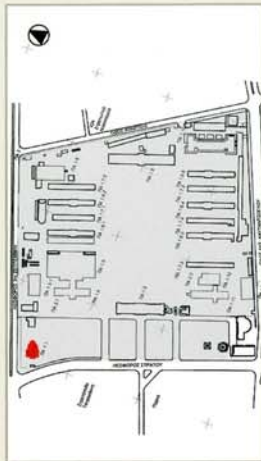
Ομάδα εργασίας: Δημήτρης Ζυγομαλάς, Κέλλυ
Παπαϊωάννου, Γιώτα Χαλιάζη

**ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΩΝ
ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ**

α/α
6 Στρατόπεδο: **Πεδίον Άρεως**

ΥΠΟΜΟΝΗΜΑ	
ΠΑ 1.1.1	Ένδειξη καταγεγραμμένου στοιχείου
	Αξίολογο κτήριο με εκτιμώμενη ανάγκη προστασίας κελύφους
	Αξίολογο κτήριο με εκτιμώμενη ανάγκη προστασίας κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης
	Αξίολογο κτήριο με εκτιμώμενη ανάγκη συνολικής προστασίας
	Αξίολογο κτηριακό συγκρότημα
	Αξίολογο κτηριακό σύνολο

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.1 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Ιερός Ναός Αγίου Κωνσταντίνου
Είδος στοιχείου Κτήριο μεμονωμένο Χρονολόγηση Αρχές 20ου αιώνα/Δεκαετία 1910

Χρήση Ναός χριστιανικός

Περιγραφή

Επικαλούμενος τους Ευ. Χεκίμογλου και Β. Μαυρομμάτη, ο Δ. Τσιρόγλου καταγράφει στο έργο του «Ο Λευκός Πύργος» (Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα, 2000, σ. 92-93) ότι το Μάρτιο του 1911, λήφθηκε απόφαση να μεταφερθεί το τέμενος που βρισκόταν στον περίβολο του Φρουρίου του Λευκού Πύργου στην «Πλατεία των Στρατώνων», ενόψει της κατεδάφισης του περιτειχίσματος του φρουρίου. Πάντα κατά την ίδια πηγή, τα μολυβδόφυλλα της στέγης και οι λαξευτοί λίθοι της ανωδομής του τεμένους χρησιμοποιήθηκαν για την ανέγερση ενός νέου, ισόγειου λατρευτικού χώρου στην παραπάνω θέση, με χαρακτηριστικά οξυκόρυφα ανοίγματα. Πρόκειται για τον σημερινό ναό του Αγίου Κωνσταντίνου, που στέκεται στη βορειοδυτική γωνία του Στρατοπέδου του Πεδίου Άρεως, διασκευασμένος από μουσουλμανικό σε χριστιανικό χώρο λατρείας μετά το 1923, χάρη στην προσθήκη του Ιερού στα ανατολικά. Μεταγενέστερη προσθήκη αποτελεί και ο ορθογώνιος σε κάτοψη νάρθηκας, καθώς και το κωδωνοστάσιο, η δυάδα με την οποία ολοκληρώνεται η μορφή αυτού του σπάνιου δείγματος περικεντρου ναού στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα μάλιστα με τον Β. Μαυρομμάτη (Ημερολόγιο, Θεσσαλονίκη '98, 1997, σ. 28), η ιδιαιτερότητα αυτή ίσως έχει να κάνει με το γεγονός ότι ο αρχικός πυρήνας του κτίσματος αποτελεί αντιγραφή του τεμένους από τα υλικά του οποίου κτίστηκε.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

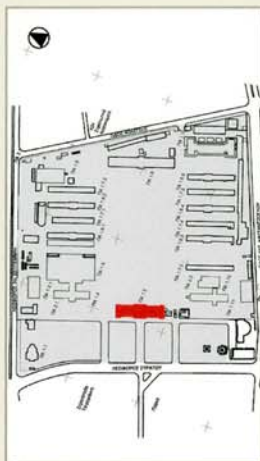
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Ανεξαρτήτως αξιολόγησης, λόγω ταύπισης με λατρευτικό χώρο: Συνολική προστασία - Διατήρηση κτηρίου με απόλυτη προστασία.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.2 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Στρατηγείο
Είδος στοιχείου Κτήριο μεμονωμένο Χρονολόγηση Αρχές 20ου αιώνα/Δεκαετία 1900

Χρήση Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

Υπεριψωμένος διώροφος κτριοειδής ογκός μορφής επιμήκους ορθογωνικού πρίσματος με ελαφρά προεξέχοντα τριώροφο πυρήνα στο κέντρο και των δυο μακρικών πλευρών και αντίστοιχα προεξέχουσες συμμετρικές διώροφες πτέρυγες στα άκρα. Οι τοιχοποιίες του έχουν κατασκευαστεί από πέτρα και ειδικά στο εσωτερικό του πρώτου και δεύτερου ορόφου από πλίνθους, οι δε στέγες του διαθέτουν ξύλινο φέροντα σκελετό με εξωτερική επένδυση κεραμιδιών γαλλικού τύπου, εκτός από τον κεντρικό πυρήνα, όπου τα ξύλινα στοιχεία αντικαταστάθηκαν με μεταλλικά στα πλαίσια επισκευών μετά τους σεισμούς του 1978.

Ο εν λόγω πυρήνας αποτελεί αναμφίβολα το περισσότερο τονισμένο κομμάτι του κτίσματος, τόσο από αισθητική, όσο και λειτουργική άποψη. Το μέτωπό του προς τη λεωφόρο Στρατού εμπλουτίζεται με αξονικά ευθυγραμμισμένο προστώο, επάνω από το οποίο δημιουργείται κλειστός, και ακόμα ψηλότερα, ανοικτός εξώστης. Η τριμερής καθ' ύψος διαίρεση αντιστοιχεί στους τρεις ορόφους του συγκεκριμένου τμήματος του κτηρίου και αναδεικνύεται ακόμα περισσότερο χάρη στη διαμόρφωση κυφώσεων στη ζώνη του ισόγειου, όπως και στο διαχωρισμό των επιμέρους σταθμών από ανάγλυφες οριζόντιες ταινίες. Το σύνολο επιστέφει περίτεχνο γείσο με φουρούσια καμπύλης διατομής το οποίο φέρει στηθαίο, διάτρητο με μεταλλούστρες επί της κύριας όψης, συμπαγές στις υπόλοιπες πλευρές. Το στηθαίο αυτό περιβάλλει τετράριχτη στέγη, ενώ στο κέντρο του προς την παρακείμενη οδό διακόπεται από μπαροκίζον αέτωμα με καμπυλόμορφο περίγραμμα. Την εξωτερική επεξεργασία συμπληρώνουν, τέλος, αβαθείς παραστάδες, καθώς και τέσσερις καθ' ύψος σειρές παραθύρων με ανάγλυφα περιμετρικά στοιχεία που διαφοροποιούνται κατά στάθμη και μεγάλων διαστάσεων κεντρική είσοδος στο ισόγειο με ημικυκλικό υπέρθυρο.

Οι παραπάνω ζώνες παραθύρων, όπως και οι αντίστοιχες οριζόντιες ταινίες και οι κυφώσεις στη ζώνη του ισόγειου, στοιχειοθετούν το συντακτικό των όψεων και των υπόλοιπων τμημάτων του κτηρίου, που οργανώνονται με απόλυτη συμμετρία προς τον κεντρικό άξονα του, με τη διαφορά ότι περιμετρικά των στεγών διαμορφώνεται εξολοκλήρου συμπαγές στηθαίο το οποίο στις στενές πλευρές των ακραίων πτερυγών συμπλέκεται με αετώματα. Οι ίδιες οι στέγες συνίστανται σε δυο συμμετρικές δίριχτες κατασκευές που επάνω από τις ακραίες πτέρυγες γίνονται τρίριχτες.

Η απόλυτη συμμετρία υπεισέρχεται και στην εσωτερική διαρρύθμιση του κτηρίου, βασικά στοιχεία της οποίας αποτελούν, αφενός, ο κεντρικός πυρήνας με το αξονικά ευθυγραμμισμένο προς την κύρια είσοδο μνημειακό κλιμακοστάσιο, και αφετέρου, ο επιμήκης διάδρομος που διατρέχει κατά μήκος το κτήριο, ακριβώς στο κέντρο του. Εκατέρωθεν του διαδρόμου αυτού, παρατάσσονται οι επιμέρους χώροι, απ' όπου τα αξιοπρόσεκτα στοιχεία δε λείπουν. Μαρμαροστρωμένα δάπεδα, ταμπλαδιωτές και τοιχογραφημένες οροφές, περίτεχνα κουφώματα, θυρώματα και μεταλλικό κιγκλιδώμα στο κεντρικό κλιμακοστάσιο.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

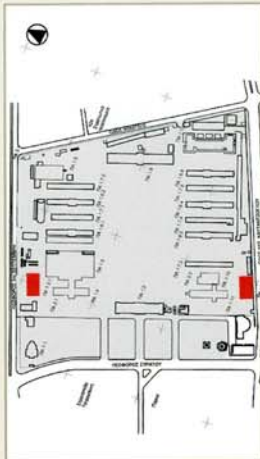
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Πέραν εκτίμησης - Προστατεύεται ήδη από το Υπουργείο Πολιτισμού ως "οίκημα χρήζον ειδικής κρατικής προστασίας" (ΥΑ Α/Φ31/23549/3080/16-06-1977, ΦΕΚ 718/Β/30-07-1977).

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.3.1 - 2 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Κτήριο θαλάμων οπλιτών (1), Στρατοδικείο (2)
Είδος στοιχείου Κτήριο - μονάδα συνόλου ομοίων κτισμάτων Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1970

Χρήση Χώρος διαμονής οπλιτών (ΠΑ 1.3.1), Στρατοδικείο - Ναυτοδικείο - Αεροδικείο (ΠΑ 1.3.2)

Περιγραφή

Διώροφος κτηριακός όγκος μορφής ορθογωνικού πρίσματος. Καλύπτεται με δίρριχτη στέγη, στα αετώματα της οποίας ανοίγονται ζεύγη συμμετρικών παραθύρων. Πρόκειται για στέγη σκυροδέματος, που επενδύεται εξωτερικά με κεραμίδια, ενώ προεξέχει ελαφρά από το περίγραμμα του κτηρίου, εδραζόμενη σε γείσο ορθογωνικής διατομής από σκυροδέμα. Όμοιο γείσο συνδέει τα ελεύθερα άκρα των αετωμάτων της, που με τον τρόπο αυτό μοιάζουν να αυτονομούνται από τις υποκείμενες κατακόρυφες επιφάνειες. Οι τοιχοποιίες συνίστανται σε φέρουσες λιθοδομές, που συνδυάζονται με δοκούς οπλισμένου σκυροδέματος στις θέσεις των ανοιγμάτων, καθώς και με οριζόντιους φορείς από το ίδιο υλικό. Στο κατώτερο τμήμα τους, διακρίνεται εξωτερικά η γνώριμη διαπλάτυνση που, σε συνδυασμό με συνεχή ταινία ορθογωνικής διατομής, απομονώνει τη βάση έδρασης του κτηριακού όγκου.

Στην αισθητική πλευρά, μπορεί να γίνει λόγος για επίπεδες όψεις τις οποίες εμπλουτίζουν όμοια ορθογώνια παράθυρα, σε διάταξη ωστόσο αυστηρά συμμετρική ως προς τον κεντρικό άξονα κάθε πλευράς. Ειδικά στην επιμήκη όψη όπου και η κεντρική είσοδος, ο άξονας αυτός τονίζεται ακόμα περισσότερο με την επί αυτού τοποθέτηση της κύριας θύρας, καθώς και των διδυμων κλιμάκων πρόσβασης σε αυτήν. Φτάνουμε, έτσι, σε ένα γεωμετρικά καθαρό, όσο και μορφολογικά λιτό αποτέλεσμα, που επιχειρείται και στον εσωτερικό χώρο. Εγκάρσιος διάδρομος στο κέντρο του κτηρίου συνδέει την κύρια είσοδο με το κλιμακοστάσιο και εκατέρωθεν αυτού διατάσσονται οι επιμέρους χώροι.

Το συγκεκριμένο κτίσμα αποτελεί χαρακτηριστικό στρατιωτικό κτήριο το οποίο εντοπίζεται σε στρατόπεδα ολόκληρου του ελλαδικού χώρου, στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης, τόσο στο Στρατόπεδο Κόδρα, όσο και στο Στρατόπεδο Μεγάλου Αλεξάνδρου (βλ. δελτίο καταγραφής στοιχείου ΜΑ 1.5). Στο στρατόπεδο του Πεδίου Άρεως καταγράφονται δυο δείγματα του, σε σχεδόν συμμετρικές θέσεις, εκατέρωθεν του κατά μήκος άξονα της στρατιωτικής εγκατάστασης και πλησίον της περιφράξης της, για την ακρίβεια το νοτιότερο βρίσκεται επάνω στο εξωτερικό όριο, με πρόσωπο επί της οδού Καυταντζόγλου. Τα δυο κτήρια είναι απολύτως όμοια, ωστόσο πρόσφατες εργασίες ανακαίνισης στο βορειότερο κατέληξαν στον τονισμό των ποδιών των παραθύρων του με επίπεδες ταινίες, όπως και στο μορφολογικό εμπλουτισμό των όψεών του με επάλληλες αυλακώσεις στο επίχρισμα, που σε συνδυασμό με διαφοροποιήσεις στον επιχρωματισμό, έχουν τονίσει τις οριζόντιες ζώνες των παραθύρων.

Κατάσταση διατήρησης

(ΠΑ 1.3.1): Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές. (ΠΑ 1.3.2): Καλή - Καταγράφονται μικρές κλιμακας φθορές καθαρά επιφανειακού χαρακτήρα. Ανάγκη περιορισμένων επισκευών σε επιχρωματισμούς, επίχρισματα και επενδύσεις.

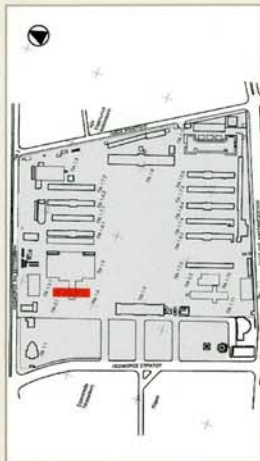
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ενδειξη στοιχείου	ΠΑ 1.4	Στρατόπεδο	Πεδίου Άρεως	Τίτλος στοιχείου	Διοικητήριο (ΒΔ τομέας στρώδου, δυτικό τμήμα)
Είδος στοιχείου	Κτήριο - μονάδα συγκροτήματος	Χρονολόγηση	Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990		

Χρήση: Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

Τριώροφος κτιριακός όγκος μορφής επιμήκου ορθογωνικού πρίσματος, με υπερυψωμένο ισόγειο. Καλύπτεται με τετράρριχη στέγη σκυροδέματος, που φέρει εξωτερικά κεραμίδια και προεξέχει ελαφρά από το περίγραμμα του κτηρίου. Ενιαία σε όλο το μήκος του τελευταίου, η στέγη διακόπτεται μόνο στο κέντρο της ανατολικής μακρής πλευράς, λόγω παρεμβολής του ορθογώνιου κουβούκλιου του κλιμακοστασίου, που με τη σειρά του καλύπτεται από τετράρριχη στέγη, με κοινά κατασκευαστικά χαρακτηριστικά. Αναφορικά με το φέροντα οργανισμό, αυτός συγκροτείται από πλέγμα οριζόντιων και κατακόρυφων στοιχείων σπλισμένου σκυροδέματος τα οποία συμπληρώνουν πλινθοδομές πλήρωσης.

Στο αισθητικό επίπεδο, η αυστηρή γεωμετρία του κτιριακού όγκου έρχεται να συνδυαστεί με τη λιτή διαμόρφωση των όψεων σε ένα αποτέλεσμα χαρακτηριστικό των πρόσφατων αναζητήσεων της αρχιτεκτονικής των στρατιωτικών κτηρίων. Στις επιμήκεις πλευρές, τα μεγάλα ενιαία μέτωπα διατρύπονται από τρεις καθ' ύψος σειρές ορθογώνιων παραθύρων, οι κατακόρυφες ζώνες των οποίων τονίζονται με αβαθή φατνώματα. Αντίστοιχα φατνώματα ορίζουν το πεδίο εγγραφής τριών επάλληλων παραθύρων στο κέντρο των στενών πλευρών. Ολόκληρο το κτίσμα μοιάζει να εδράζεται σε βάση που απομονώνει η ελαφριά υποχώρηση των τοιχοποιιών κάτω από τη στάθμη του ισόγειου. Η ζώνη αυτή διατρύπεται με τη σειρά της από μακρόστενα παράθυρα, σε κατακόρυφη ευθυγράμμιση με τα υπερκείμενα ορθογώνια. Επίπεδο στέγαστρο σκυροδέματος τονίζει, τέλος, την κεντρική είσοδο, έκκεντρα τοποθετημένη επί της δυτικής μακρής πλευράς.

Ο συγκεκριμένος κτιριακός όγκος αποτελεί το δυτικό τμήμα συγκροτήματος που καταλαμβάνει τη βορειοδυτική γωνία του στρατοπέδου. Με το ανατολικό τμήμα του συγκροτήματος συνδέεται μέσω εγκάρσιου διαδρόμου.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

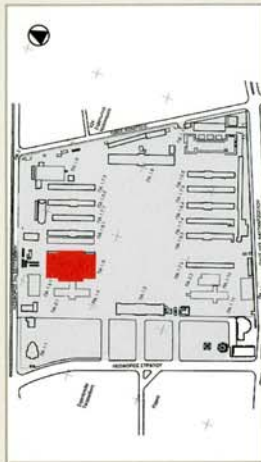
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική (ενδεχομένως), τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συγκροτήματος (ΠΑ 2.1) και συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.5 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Διοικητήριο (ΒΔ τομέας στρώδου, ανατ. τμήμα)
Είδος στοιχείου Κτήριο - μονάδα συγκροτήματος Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990

Χρήση Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

Σύνθετος κτιριακός όγκος αποτελούμενος από πυρήνα κάτοψης κατά προσέγγιση σχήματος διπλού ταφ με πεπλατυσμένο κορμό και από ζεύγος συμμετρικών υποστέγων, που εγγράφονται στο μεσοδιάστημα των κεραιών του ταφ. Τα εν λόγω υπόστεγα προεκτείνονται έξω από το ορθογώνιο περίγραμμα στο οποίο εγγράφεται ο κεντρικός πυρήνας και επιστέφονται με επίπεδη οροφή σκυροδέματος. Ο ίδιος ο πυρήνας αναλύεται στο διώροφο κορμό του ταφ (κάλυψη με ζεύγος τετράριχτων στεγών σκυροδέματος) και στις συμμετρικές κεραιές του (τριώροφη στα δυτικά, διώροφη στα ανατολικά), των οποίων το κεντρικό τμήμα υπερωψώνεται (κάλυψη με τετράριχη στέγη σκυροδέματος, τρίριχτες στέγες στα πλευρικά χαμηλωμένα τμήματα). Ο φέρων οργανισμός ολόκληρου του κτηρίου συγκροτείται από πλέγμα οριζόντιων και κατακόρυφων στοιχείων οπλισμένου σκυροδέματος, που συμπληρώνεται με πλινθοδομές πλήρωσης.

Στο αισθητικό επίπεδο, η γεωμετρική καθαρότητα των επιμέρους όγκων συνδυάζεται με την αυστηρά συμμετρική διάταξή τους σε ένα ογκώδες αποτέλεσμα με ενδιαφέρουσα εξωτερική κλιμάκωση. Από εκεί και πέρα, αξίζει να προσεχτεί τοπικά μόνο η διαμόρφωση των επιμέρους εξωτερικών μετώπων. Μια συμμετρική σύνθεση μακρόστενων φεγγιτών σε οριζόντια και κατακόρυφη διάταξη εμπλουτίζει την κατά τα άλλα επίπεδη ανατολική όψη, ενώ τετράδες αβαθών φανωμάτων υποδέχονται σε όλο τους το πλάτος ορθογώνια παράθυρα στον όροφο του κορμού του ταφ.

Ο συγκεκριμένος κτιριακός όγκος αποτελεί το ανατολικό τμήμα συγκροτήματος το οποίο καταλαμβάνει τη βορειοδυτική γωνία του στρατοπέδου. Με το δυτικό τμήμα του συγκροτήματος συνδέεται μέσω εγκάρσιου διαδρόμου.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

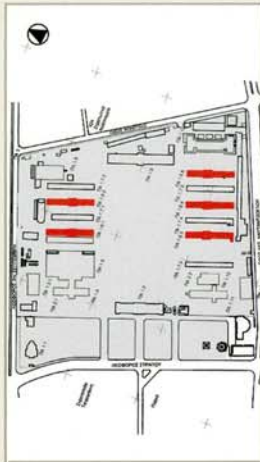
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συγκροτήματος (ΓΙΑ 2.1) και συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ενδειξη στοιχείου	ΠΑ 1.6.1 - 5	Στρατόπεδο	Πεδίου Άρεως	Τίτλος στοιχείου	Στρατώνας (Α)
Είδος στοιχείου	Κτήριο - μονάδα συνόλου ομοίων κτισμάτων			Χρονολόγηση	Αρχές 20ου αιώνα/Δεκαετία 1900

Χρήση Χώρος στέγασης Στρατιωτικού Πρατηρίου Θεσσαλονίκης (ΠΑ 1.6.1, ΠΑ 1.6.2), Χώρος αποθήκευσης - χώρος γραφείων (ΠΑ 1.6.3, ΠΑ 1.6.4, ΠΑ 1.6.5)

Περιγραφή

Κτριακός όγκος σύνθετης μορφής, αποτελούμενος από κεντρικό δώροφο κυβοειδή πυρήνα και συμμετρικές πλευρικές πτέρυγες, ισόγειες, μορφής επιμήκου ορθογωνικού πρίσματος. Το σύνολο διατάσσεται παράλληλα προς την κλίση του εδάφους, έτσι ώστε από τα δυτικά να προβάλλει υπερυψωμένο. Το δώροφο πυρήνα καλύπτει τετράρριχη στέγη, τις δε ισόγειες πτέρυγες δίρριχη. Και στις τρεις περιπτώσεις, οι στέγες προεξέχουν ελαφρά από το περίγραμμα του κτριακού όγκου, εδραζόμενες σε συνεχές καμπυλόμορφο γείσο, που στο κατώτερο τμήμα του κλείνει με ταϊνία πλίνθινων οδόντων. Οι στέγες συγκροτούνται από ξύλινα φέροντα στοιχεία και εξωτερικά καλύπτονται με κεραμίδια γαλλικού τύπου, ενώ εσωτερικά δεν είναι όρατες, λόγω ύπαρξης ξύλινων νταμπλαδωτών οροφών. Οι τοιχοποιίες συνίστανται σε φέρουσες λιθοδομές, που συνδυάζονται με πλίνθους στις εξωτερικές γωνίες και τις ακμές των ανοιγμάτων. Στο κατώτερο τμήμα τους, παρατηρείται εξωτερικά η γνώριμη διαπλάτυση που, σε συνδυασμό με συνεχή ταϊνία από δυο διαδοχικά προεξέχουσες στρώσεις εμφανών πλίνθων, απομονώνει τη ζώνη έδρασης του κτριακού όγκου.

Από αισθητική άποψη, τον τελευταίο χαρακτηρίζει η γεωμετρική καθαρότητα και η μορφολογική λιτότητα, χωρίς αυτό να συνεπάγεται πλήρη απουσία διακοσμητικών στοιχείων. Στις όψεις του κεντρικού πυρήνα, αβαθείς παραστάδες από εμφανείς πλίνθους δημιουργούν σε συνδυασμό με την πλίνθινη ταϊνία στη βάση των τοίχων και όμοια ταϊνία στο ύψος των ποδιών των παραθύρων του ορόφου, ένα πλέγμα, στα φατώματα του οποίου εγγράφονται αξονικά τοξωτά ανοίγματα, όλα με ανάγλυφο πλαίσιο από εμφανείς πλίνθους και τοις μέσο κλειδί. Όμοια ανοίγματα διατάσσονται εν σειρά και σε ίσες αποστάσεις στις επιμήκειες όψεις των ισόγειων πτερύγων, που επιπρόσθετα στα ακραία τμήματά τους εμπλουτίζονται με ζεύγη αβαθών πλίνθινων παραστάδων, σε μια απόπειρα οπτικής απομόνωσης ακραίων πτερώγων.

Το συγκεκριμένο κτίσμα επαναλαμβάνεται πέντε φορές εντός των ορίων του στρατοπέδου. Στην αρχική μορφή της στρατιωτικής εγκατάστασης υπήρχαν πρόσθετα δείγματα του, που, όπως και τα διατηρούμενα, διατάσσονταν κατά ζεύγη εκατέρωθεν του κατά μήκος άξονα του στρατοπέδου, σε θέσεις απόλυτα συμμετρικές. Μεταγενέστερες επεμβάσεις σε κάθε ένα από τα διατηρούμενα κτήρια έχουν προκαλέσει εντοπισμένες αλλοιώσεις (κυρίως μετατροπές παραθύρων σε θύρες, φραγή παραθύρων, τοποθέτηση στεγαστρών), ενώ και στα πέντε έχουν προστεθεί σε επαφή με τη στενή πλευρά τους προς την περιφράξη ισόγειοι κτριακοί όγκοι, ορθογώνιοι σε κάτοψη, με τρίρριχη στέγη, που καλύπτεται από κεραμίδια. Μάλιστα, σε μια προσπάθεια οπτικής σύνδεσης, στις όψεις των προσηκόντων καταγράφεται απομίμηση των γείσων, παραστάδων και τοξωτών ανοιγμάτων των αρχικών κτηρίων.

Κατάσταση διατήρησης

(1.6.1, 1.6.2, 1.6.3, 1.6.4): Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές. (1.6.5): Καλή - Καταγράφονται μικρές κλίμακας φθορές καθαρά επιφανειακού χαρακτήρα. Ανάγκη περιορισμένων επισκευών σε επιχρωματισμούς, επιχρίσματα και επενδύσεις.

Αξιολόγηση στοιχείου

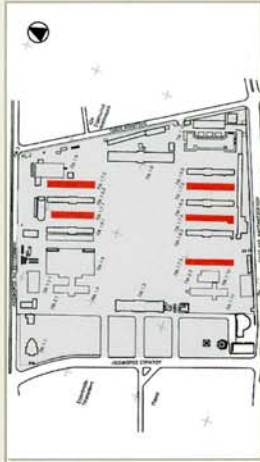
Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Συνολική προστασία - Διατήρηση κτηρίου με απόλυτη προστασία.

Ενδειξη στοιχείου	ΠΑ 1.7.1 - 5	Στρατόπεδο	Πεδίου Άρεως	Τίτλος στοιχείου	Στρατώνας (Β)
Είδος στοιχείου	Κτήριο - μονάδα συνόλου ομοίων κτισμάτων		Χρονολόγηση	Αρχές 20ου αιώνα/Δεκαετία 1900	

Χρήση Χώρος στέγασης Στρατιωτικού Πρατηρίου Θεσσαλονίκης (1.7.1,1.7.2), Χώρος αποθήκευσης - χώρος γραφείω (1.7.3, 1.7.4, 1.7.5)

Περιγραφή

Ισόγειος κτριοκός όγκος μορφής επιμήκου ορθογωνικού πρίσματος, τοποθετημένος παράλληλα προς την κλίση του εδάφους, έτσι ώστε από τα δυτικά να προβάλλει υπερυψωμένος. Καλύπτεται με ενιαία διρριχτή στέγη, που προεξέχει ελαφρά από το περίγραμμα του κτίσματος, εδραζόμενη σε συνεχές καμπυλόμορφο γείσο. Στη βάση του τελευταίου, το κτίσμα περιτρέχει ταϊνία πλινθίνων οδόντων. Η στέγη συγκροτείται από ξύλινα φέροντα στοιχεία και εξωτερικά καλύπτεται με κεραμίδια γαλλικού τύπου. Εσωτερικά δεν είναι ορατή, λόγω ύπαρξης ξύλινων νταμπλαδιωτών οροφών. Οι τοιχοποιίες συνίστανται σε φέρουσες λιθοδομές, που συνδυάζονται με πλίνθους στις εξωτερικές γωνίες και τις ακμές των ανοιγμάτων. Στο κατώτερο τμήμα τους, παρατηρείται εξωτερικά η γνώριμη διαπλάτυση που, σε συνδυασμό με συνεχή ταϊνία από δυο διαδοχικά προεξέχουσες στρώσεις εμφανών πλινθών, απομονώνει τη ζώνη έδρασης του κτριοκού όγκου.

Από αισθητικής πλευράς, κυριαρχούν η γεωμετρική καθαρότητα και η μορφολογική λιτότητα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι απουσιάζει κάθε έννοια διακοσμητικού στοιχείου. Σε μια απόπειρα διαβάθμισης των επιπέδων όψεων, ζεύγη αβαθών παραστάδων από εμφανείς πλίνθους στα άκρα και τετράδα επίσης αβαθών παραστάδων από εμφανείς πλίνθους στο κέντρο της κάθε επιμήκου πλευράς επιχειρούν να δώσουν την εντύπωση κεντρικής και ακραίων περύγων. Από εκεί και πέρα, τα μακριά εξωτερικά μέτωπα διατρύπωνται από συστοιχίες τοξωτών παραθύρων με ανάγλυφο πλαίσιο από εμφανείς πλίνθους και τονισμένο κλειδί.

Το συγκεκριμένο κτίσμα επαναλαμβάνεται πέντε φορές εντός των ορίων του στρατοπέδου. Στην αρχική μορφή της στρατιωτικής εγκατάστασης υπήρχαν πρόσθετα δείγματά του, που, όπως και τα διατηρούμενα, διατάσσονταν κατά ζεύγη εκατέρωθεν του κατά μήκος άξονα του στρατοπέδου, σε θέσεις απόλυτα συμμετρικές.

Μεταγενέστερες επεμβάσεις σε κάθε ένα από τα διατηρούμενα κτήρια έχουν προκαλέσει εντοπισμένες αλλοιώσεις (κυρίως μετατροπές παραθύρων σε θύρες, φραγή παραθύρων, τοποθέτηση στεγαστρών), ενώ με την εξαίρεση ενός, στα υπόλοιπα τέσσερα έχουν προστεθεί σε επαφή με τη στενή πλευρά τους προς την περιφέρεια ισόγειοι κτριοκοί όγκοι, ορθογώνιοι σε κάτοψη, με τρίρριχτη στέγη, που καλύπτεται από κεραμίδια. Μάλιστα, σε μια προσπάθεια οπτικής σύνδεσης, στις όψεις των προσθηκών καταγράφεται απομίμηση των γείσων, παραστάδων και τοξωτών ανοιγμάτων των αρχικών κτηρίων.

Κατάσταση διατήρησης

(ΠΑ 1.7.1, ΠΑ 1.7.2, ΠΑ 1.7.3, ΠΑ 1.7.4): Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές. (ΠΑ 1.7.5): Καλή - Καταγράφονται μικρές κλίμακας φθορές καθαρά επιφανειακού χαρακτήρα. Ανάγκη περιορισμένων επισκευών σε επιχρωματισμούς, επιχρίσματα και επενδύσεις.

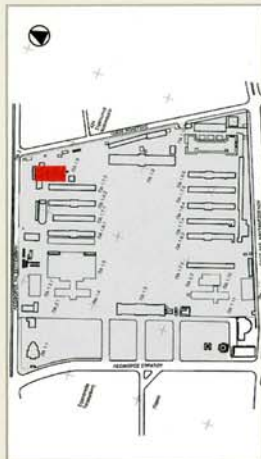
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Συνολική προστασία - Διατήρηση κτηρίου με απόλυτη προστασία.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.8 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Διοικητήριο (ΒΑ τομέας στρατοπέδου)
Είδος στοιχείου Κτήριο μεμονωμένο Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1980

Χρήση Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

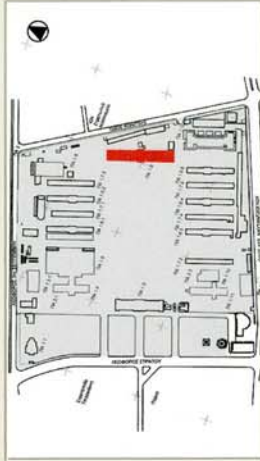
Τετραώροφος κτηριακός όγκος μορφής επιμήκους ορθογωνικού πρίσματος, τοπθετημένος παράλληλα προς την κλίση του εδάφους, έτσι ώστε από τα ανατολικά να προβάλλει τριώροφος υπερυψωμένος. Καλύπτεται με τετράριχη στέγη με εξωτερική επικάλυψη από κεραμίδια, ο δε φέρων οργανισμός του συγκροτείται από στοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος, που συνδυάζονται με πλινθοδομές πλήρωσης.
Το μορφολογικό του ενδιαφέρον αποδεικνύεται αυξημένο, σε σημείο που θα μπορούσε να γίνει λόγος για σπάνιο δείγμα αφομοίωσης αρχών του μεταπολεμικού μοντερνισμού σε στρατιωτικό κτήριο. Η αφομοίωση αυτή ξεκινά από τις επιμήκεις όψεις. Στις δυο χαμηλότερες στάθμες, τα εξωτερικά μέτωπα διαμορφώνονται με προβολή του φέροντα οργανισμού, στα διάκενα του οποίου εγγράφονται ορθογώνια υαλοστάσια επάνω σε χαμηλά στηθαία. Αντίθετα, στους δυο τελευταίους ορόφους, τα φέροντα στοιχεία προβάλλονται πολύ λιγότερο, στο δε μεσοδιάστημά τους εγγράφονται αξονικά πρόσθετα υποστυλώματα, δημιουργώντας έναν πυκνότερο κανάβο σε σχέση με τις χαμηλότερες στάθμες. Τα διάκενα του κανάβου αυτού κλείνουν εκ νέου με υαλοστάσια -αυτή τη φορά μικρότερων διαστάσεων λόγω της πύκνωσης των υποστυλωμάτων- επάνω σε χαμηλά στηθαία. Εκείνο, όμως, που κυρίως διαφοροποιεί εξωτερικά τους δυο τελευταίους ορόφους είναι η επένδυσή τους με πλέγμα περιδίων σκυροδέματος, τη βάση και την κορυφή του οποίου οριοθετούν συνεχή στηθαία σκυροδέματος, αναρτημένα από το πλέγμα. Οι περιδίες τοποθετούνται αξονικά προς τα στοιχεία του φέροντα οργανισμού, προβάλλοντας έτσι ακόμα περισσότερο την ήδη τονισμένη στις όψεις κατασκευαστική δομή του κτηρίου. Περνώντας στις στενές πλευρές, η νότια όψη αποδεικνύεται επίπεδη και μάλλον αδιάφορη μορφολογικά. Αντίθετα, η βόρεια όψη, επιχειρεί να ακολουθήσει τη δίζωνική διαμόρφωση των μακρόστενων πλευρών, επιλέγοντας την προεξοχή των δυο τελευταίων ορόφων σε σχέση με τους χαμηλότερους. Την ίδια στιγμή, αξονικά τοποθετημένο υαλοστάσιο διατρέχει την όψη σε όλο της το ύψος, αφήνοντας εκατέρωθεν του ενιαία τυφλά μέτωπα. Η ενδιαφέρουσα αντίθεση της διαφανούς κατακόρυφης λωρίδας με τις συμπαγείς γειτονικές της επιφάνειες μεταφέρει στην όψη την υποδιαίρεση του εσωτερικού χώρου, που συγκροτείται από το κεντρικό κλιμακοστάσιο, όσπθεν του υαλοπετάσματος, και τις εκατέρωθεν αυτού αίθουσες, όσπθεν των τυφλών μετώπων. Το κλιμακοστάσιο αποτελεί με τη σειρά του την αφητηρία κεντρικού διαδρόμου, εκατέρωθεν του οποίου ολοκληρώνεται η ανάπτυξη των εσωτερικών χώρων.

Κατάσταση διατήρησης Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

Αξιολόγηση στοιχείου Κτήριο με ιστορική, τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ένδειξη στοιχείου ΠΑ 1.9 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Πολεμικό Μουσείο
Είδος στοιχείου Κτήριο μεμονωμένο Χρονολόγηση Αρχές 20ου αιώνα/Δεκαετία 1900

Χρήση Χώρος στέγασης Πολεμικού Μουσείου, Παρτημάτων Θεσσαλονίκης

Περιγραφή

Διώροφος κτριάκος όγκος μορφής επιμήκου ορθογωνικού πρίσματος, με ελαφρώς προεξέχοντα στο κέντρο του εγκάρσιο διώροφο πυρήνα, μορφής επίσης ορθογωνικού πρίσματος. Επιστέφεται με τετράρριχτη στέγη, που τέμνει κάθετα και υπερκαλύπτει τη δίρριχτη στέγη του εγκάρσιου πυρήνα. Και οι δυο στέγες φέρουν εξωτερικά κεραμίδια, ενώ προεξέχουν ελαφρά από το περίγραμμα του κτηρίου εδραζόμενες σε συνεχές γείσο από τρεις διαδοχικά προεξέχουσες στρώσεις πλίνθων. Ο φέρων οργανισμός συγκροτείται από λιθοδομές με χρήση τούβλων στις εξωτερικές γωνίες και τις ακμές των ανοιγμάτων. Οπλισμένο σκυρόδεμα πιθανολογείται ότι έχει χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια πρόσφατης ανακατασκευής των δαπέδων, αν όχι και της ίδιας της στέγης, που στην αρχική της μορφή αποτελούνταν σίγουρα από ξύλινα φέροντα στοιχεία.

Στο αισθητικό επίπεδο, κυριαρχούν η γεωμετρική καθαρότητα του κτριάκου όγκου και η απόλυτα συμμετρική διαμόρφωση των όψεων, που δε στερούνται επιμέρους μορφολογικών στοιχείων. Οριζόντιες ταινίες από εμφανείς πλίνθους τονίζουν τις θέσεις των ορόφων, ενώ αβαθείς παραστάδες από το ίδιο υλικό τονίζουν τις γωνίες του κτριάκου όγκου σε όλο τους το ύψος. Στις από εκεί και πέρα επίπεδες επιφάνειες, ανοίγονται δυο καθ' ύψος σειρές τοξωτών ανοιγμάτων με ανάγλυφα πλαίσια από εμφανείς πλίνθους και τονισμένο κλειδί. Το αέτωμα του κεντρικού πυρήνα στην ανατολική όψη εμπλουτίζεται επιπρόσθετα με ανάγλυφη διακοσμητική σύνθεση, απόλυτα συμμετρικής μορφής. Εσωτερικά, οι πρόσφατες εργασίες ανακαίνισης για τη μετατροπή του κτηρίου σε μουσείο έχουν προσδώσει μια απολύτως νέα εικόνα, που διατηρεί ωστόσο την αντιληπτή ήδη από το εξωτερικό υποδιαίρεση του κτίσματος σε κεντρικό τμήμα, όπου η κεντρική είσοδος και το κλιμακοστάσιο, και συμμετρικές πλευρικές πτέρυγες.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

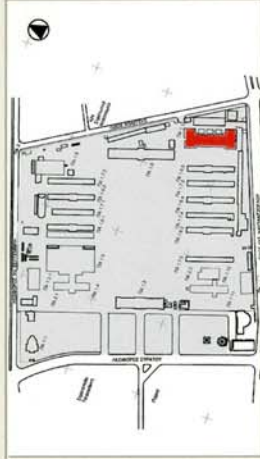
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Συνολική προστασία - Διατήρηση κτηρίου με απόλυτη προστασία.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.10 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Κτήριο ξενώνων
Είδος στοιχείου Κτήριο μεμονωμένο Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1980

Χρήση Χώρος φιλοξενίας επισκεπτών - προσκεκλημένων

Περιγραφή

Κτiriaκός όγκος σύνθετης μορφής αποτελούμενος από: α) κεντρική πτέρυγα μορφής ορθογωνικού πρίσματος, τριώροφη με υπερυψωμένο ισόγειο, και β) ζεύγος συμμετρικών και κάθετων προς την κεντρική πτέρυγων, διώροφων με υπερυψωμένο ισόγειο και μορφή επίσης ορθογωνικού πρίσματος. Οι ακραίες πτέρυγες καλύπτονται με τετράριχη στέγη, που προεξέχει ελαφρά από το κτiriaκό περίγραμμα, εδραζόμενη σε γείσο ορθογωνικής διατομής από σκυρόδεμα, η δε κεντρική με δίριχη. Τόσο οι στέγες αυτές, που φέρουν εξωτερική επικάλυψη κεραμιδιών, όσο και τα δομικά στοιχεία των τριών πτερυγών, έχουν κατασκευαστεί από οπλισμένο σκυρόδεμα, που στην περίπτωση των δευτέρων συνδυάζεται με πλινθοδομές πλήρωσης. Στο αισθητικό επίπεδο, ενδιαφέρον προκαλεί τόσο η ιδιότητα άρθρωσης και γεωμετρική καθαρότητα των κτiriaκών μονάδων, όσο και ο τρόπος διαμόρφωσης των επιμέρους όψεων. Στην κεντρική πτέρυγα, δυο επάλληλες σειρές παραθύρων εγγράφονται στα φανώματα αβαθούς πλέγματος οριζόντιων ταινιών και παραστάδων, με τον τελευταίο όροφο να επιφυλάσσει μια αξιοπρόσεκτη αντίθεση. Εδώ, το συμπαγές μέτωπο των χαμηλότερων σταθμών αντικαθίσταται από το διάτρητο μέτωπο μιας στοάς, που στηρίζεται σε υποστυλώματα τοποθετημένα αξονικά προς τις υποκείμενες παραστάδες. Στις πλευρικές πτέρυγες, δυο σειρές μακρόστενων αυτή τη φορά παραθύρων εγγράφονται στα φανώματα αβαθών πλαισίων που αντιστοιχούν στο περίγραμμα κάθε ορόφου. Σημειώνεται, τέλος, η μικρή υποχώρηση των τοιχοποιιών στη στάθμη κάτω από το ισόγειο, επιλογή που απομονώνει μια βάση έδρασης των υπερκείμενων ορόφων και στις τρεις πτέρυγες.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με ιστορική (ενδεχομένως), τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.11 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Διοικητήριο (ΝΔ τομέας στρώδου, δυτικό τμήμα)
 Είδος στοιχείου Κτήριο - μονάδα συγκροτήματος Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990

Χρήση Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

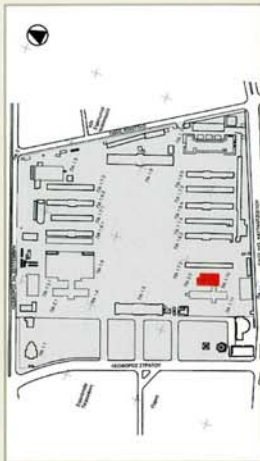
Τριώροφος κτιριακός όγκος μορφής επιμήκους ορθογωνικού πρίσματος, με υπερυψωμένο ισόγειο και κάθετα προσκολλημένο στη βόρεια στενή πλευρά τριώροφο ορθογωνικό πυρήνα βοηθητικού κλιμακοστασίου. Καλύπτεται με τετράρριχη στέγη σκυροδέματος, που φέρει εξωτερικά κεραμίδια και προεξέχει ελαφρά από το περίγραμμα του κτηρίου. Ενιαία σε όλο το μήκος του τελευταίου, η στέγη διακόπτεται σε δυο μόνο σημεία: στο κέντρο της ανατολικής μακριάς πλευράς, λόγω παρεμβολής του ορθογώνιου κουβούκλιου του κεντρικού κλιμακοστασίου, και στη βόρεια στενή πλευρά, λόγω παρεμβολής του κουβούκλιου του βοηθητικού κλιμακοστασίου. Και τα δυο κουβούκλια καλύπτονται με τετράρριχη στέγη, με κοινά κατασκευαστικά χαρακτηριστικά. Αναφορικά με το φέροντα οργανισμό, αυτός συγκροτείται από πλέγμα οριζόντιων και κατακόρυφων στοιχείων σπλισμένου σκυροδέματος τα οποία συμπληρώνουν πλινθοδομές πλήρωσης. Στο αισθητικό επίπεδο, η αυστηρή γεωμετρία του κτιριακού όγκου την οποία εμπλουτίζει τοπικά η κάθετη προσκόλληση του υψικορμού πυρήνα του βοηθητικού κλιμακοστασίου, έρχεται να συνδυαστεί με τη λιτή διαμόρφωση των όψεων σε ένα αποτέλεσμα χαρακτηριστικό των πρόσφατων αναζητήσεων της αρχιτεκτονικής των στρατιωτικών κτηρίων. Στις επιμήκεις πλευρές, τα μεγάλα ενιαία μέτωπα διατρυπώνται από τρεις καθ' ύψος σειρές μακρόστενων παραθύρων, οι οριζόντιες ζώνες των οποίων τονίζονται με γραμμές στο επίχρισμα. Επάλληλα μακρόστενα παράθυρα με ακόμα μικρότερο ύψος ανοίγονται αποκλειστικά στις γωνίες του κτιριακού όγκου, ενώ συστοιχία εκ νέου μακρόστενων ανοιγμάτων διατρυπά περιμετρικά τη βάση του. Ακόμα παραπέρα, ζεύγος επάλληλων παραθύρων στο εσωτερικό φανώματος ανοίγεται στη νότια στενή πλευρά, ενώ στην αντίστοιχη βόρεια, ο προσκολλημένος υψικορμος πυρήνας διατρυπείται από επάλληλα ανοίγματα σε διάταξη λωρίδων, που φράσσονται με υαλότουβλα, επαυξάνοντας την αντίθεση με το κεντρικό τμήμα του κτηρίου. Επίπεδο στέγαστρο σκυροδέματος τονίζει, τέλος, την κεντρική είσοδο, έκκεντρα τοποθετημένη επί της δυτικής μακριάς πλευράς. Το συγκεκριμένο κτίσμα αποτελεί το δυτικό τμήμα συγκροτήματος που καταλαμβάνει τη νοτιοδυτική γωνία του στρατοπέδου. Με το ανατολικό τμήμα του συγκροτήματος συνδέεται μέσω εγκάρσιου διαδρόμου. Στη στάθμη του ισόγειου, ο διάδρομος αυτός έχει μορφή ανοιχτής στοάς, ενώ αντίθετα στον πρώτο και δεύτερο όροφο κλείνει με συμμετρικά υαλοστάσια.

Κατάσταση διατήρησης Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

Αξιολόγηση στοιχείου Κτήριο με ιστορική (ενδεχομένως), τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συγκροτήματος (ΠΑ 2.2) και συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή και ως προς τη βασική υποδιαίρεση των εσωτερικών του χώρων.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 1.12 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Διοικητήριο (ΝΔ τομέας στρδου, ανατ. τμήμα)
Είδος στοιχείου Κτήριο - μονάδα συγκροτήματος Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990

Χρήση Χώρος γραφείων - Έδρα διοίκησης σχηματισμών

Περιγραφή

Σύνθετος κτριοκός όγκος αποτελούμενος από διώροφο πυρήνα μορφής ορθογωνικού πρίσματος, στη νοτιοανατολική γωνία του οποίου προσκολλάται χαμηλότερος κτριοκός όγκος με κάτοψη σχήματος Γ, επίσης διώροφος. Ο κεντρικός πυρήνας καλύπτεται με τετράρριχη στέγη σκυροδέματος, που φέρει εξωτερικά κεραμίδια και προεξέχει ελαφρά από το περίγραμμά του. Αντίστοιχης κατασκευής στέγες καλύπτουν το τμήμα με κάτοψη σχήματος Γ, πιο συγκεκριμένα μια τρίριχη και μια μονόριχη στέγη που τέμνονται κάθετα. Ο φέρων οργανισμός συγκροτείται από πλέγμα οριζόντιων και κατακόρυφων στοιχείων σπλισμένου σκυροδέματος τα οποία συμπληρώνουν πλινθοδομές πλήρωσης.
Στο αισθητικό επίπεδο, το κτίσμα πειθαρχεί απόλυτα στην αυστηρή γεωμετρικότητα και μορφολογική λιτότητα της στρατιωτικής αρχιτεκτονικής, με τις επίπεδες όψεις του να αφήνονται τυφλές προς βορρά και τις υπόλοιπες να διατρυπώνται από δυο καθ' ύψος σειρές μακρόστενων παραθύρων, οι οριζόντιες ζώνες των οποίων τονίζονται με γραμμές στο επίχρισμα.
Το συγκεκριμένο κτίσμα αποτελεί το ανατολικό τμήμα συγκροτήματος που καταλαμβάνει τη νοτιοδυτική γωνία του στρατοπέδου. Με το δυτικό τμήμα συνδέεται μέσω εγκάρσιου διαδρόμου, για τη μορφή του οποίου, βλέπε δελτίο καταγραφής στοιχείου ΠΑ 1.9.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή - Δε διαπιστώνονται φθορές.

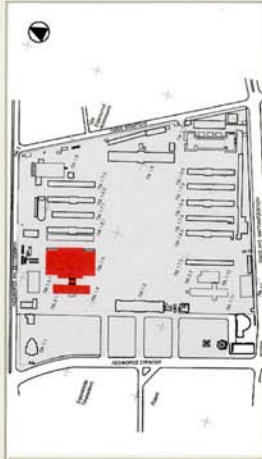
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτήριο με τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελής κατασκευή και ως μέρος συγκροτήματος (ΠΑ 2.2) και συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους - Διατήρηση κτηρίου ως προς τα μέρη τα οποία συνθέτουν την εξωτερική του μορφή.

Ενδειξη στοιχείου ΠΑ 2.1 Στρατόπεδο Πεδίου Άρεως Τίτλος στοιχείου Συγκρότημα βορειοδυτικής γωνίας στρώδου
Είδος στοιχείου Κτιριακό συγκρότημα Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990

Συστατικά μέρη στοιχείου Κτήρια: (ΠΑ 1.4), (ΠΑ 1.5)

Περιγραφή

Η βορειοδυτική γωνία του στρατοπέδου του Πεδίου Άρεως καταλαμβάνεται από ένα μεγάλης κλίμακας κτιριακό συγκρότημα, σύνθεση δυο επιμέρους κτιριακών όγκων με ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ογκοπλασία, τόσο σε επίπεδο μονάδας, όσο και συνόλου. Προς τα δυτικά, ο τριώροφος μονολιθικός επιμήκης όγκος με τη χαρακτηριστική λιτότητα στις όψεις, που εν τέλει, όμως, δεν αποδεικνύονται απόλυτα αδιάφορες, χάρη στη ρυθμική διάτρησή σε τρεις σειρές καθ' ύψος από ισομεγέθη παράθυρα και τον τονισμό των κατακόρυφων ζωνών των ανοιγμάτων με αβαθή φατώματα. Στα ανατολικά, ένας ιδιαίτερα σύνθετος κτιριακός όγκος, μακράν ο μεγαλύτερος στο χώρο του συγκεκριμένου στρατοπέδου. Η κάτοψη του πυρήνα του θα μπορούσε με τη μέγιστη ακρίβεια να περιγραφεί ως έχουσα σχήμα διπλού ταφ με πεπλατυσμένο κορμό. Ο κορμός αυτός διαθέτει το αυτό ύψος με τη δυτική πτέρυγα του συγκροτήματος, ενώ στις κεραίες του χαμηλώνει ελαφρά για να καταλήξει στα μονώροφα υπόστεγα που δημιουργούνται μεταξύ των κεραιών. Η ιδιότυπη αυτή κλιμάκωση ενός κτηρίου τόσο μεγάλης κλίμακας, αυστηρά συντεταγμένου με τη συμμετρία και τη μορφολογική λιτότητα που χαρακτηρίζει την αρχιτεκτονική των στρατιωτικών κτηρίων, αντιπαραβαλλόμενη στη μονολιθικότητα και τον ξεκάθαρα διαφορετικό τρόπο επεξεργασίας των όψεων της δυτικής πτέρυγας, αναδεικνύει μια αξιοπρόσεκτη σύνθεση, το μεσοδιάστημα της οποίας καταλαμβάνει διώροφη στοά, ανοικτή στο ισόγειο και υαλόφρακτη στον όροφο, για τη σύνδεση των δυο μονάδων.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.

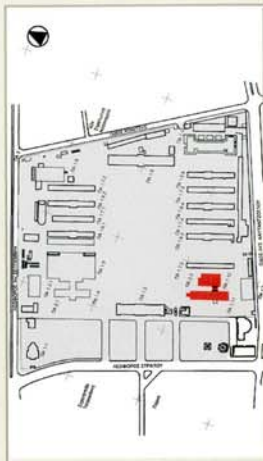
Αξιολόγηση στοιχείου

Κτιριακό συγκρότημα με ιστορική (ενδεχομένως), τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελές συγκρότημα και ως τμήμα συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελυφών και εσωτερικής διαρρύθμισης. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.

Ένδειξη στοιχείου ΠΑ 2.2 Στρατόπεδο Πεδίου Άρειως Τίτλος στοιχείου Συγκρότημα νοτιοδυτικής γωνίας στρώδου
Είδος στοιχείου Κτιριακό συγκρότημα Χρονολόγηση Μεταπολεμικό/Δεκαετίες 1950 - 1990

Συστατικά μέρη στοιχείου Κτήρια: (ΠΑ 1.11), (ΠΑ 1.12)

Περιγραφή

Αντιδιαμετρικά προς το συγκρότημα της βορειοδυτικής γωνίας του στρατοπέδου του Πεδίου Άρειως, αυτή τη φορά στη νοτιοδυτική γωνία, βρίσκεται ένα αντίστοιχο από άποψη ογκοπλαστικής άρθρωσης συγκρότημα, αν και σαφώς μικρότερου μεγέθους. Το δυτικό τμήμα αποτελεί και σε αυτήν την πλευρά ένας επιμήκης τριώροφος μονολιθικός κτιριακός όγκος, με όψεις λιτές, αλλά όχι απόλυτα αδιάφορες, χάρη στη ρυθμική επανάληψη σε τρεις καθ' ύψος σειρές μακρόστενων παραθύρων και τον τονισμό των οριζόντιων ζωνών τους με γραμμές στο επίχρισμα. Νέο στοιχείο έρχεται να αποτελέσει ο κτιριακός όγκος του βοηθητικού κλιμακοστασίου, που προσκολλάται έκκεντρα στο βόρειο σόκορο του τριώροφου κτηρίου. Ελαφρά ψηλότερος, αλλά και με καταφανώς διαφορετική διαμόρφωση στις όψεις, αναιρεί προς στιγμή τη μονολιθικότητα του επιμήκους κτίσματος με μια ενδιαφέρουσα αντίθεση.

Το ανατολικό τμήμα του συγκροτήματος συνίσταται σε διώροφο κτιριακό όγκο με κάτοψη σχήματος Γ. Ήδη από αυτό το επίπεδο, διαφαίνεται μια απόκλιση από την αυστηρή συμμετρία που χαρακτηρίζει το αντιδιαμετρικό συγκρότημα της βορειοδυτικής γωνίας, όπως και γενικότερα την αρχιτεκτονική των στρατιωτικών κτηρίων, απόκλιση που επεκτείνεται με την έκκεντρη και όχι αξονική τοποθέτηση της ενδιάμεσης τριώροφης κατασκευής σύνδεσης των δυο πτερόγων. Οι διαφορές με το συγκρότημα της βορειοδυτικής γωνίας δε σταματούν, όμως, εδώ. Το ανατολικό τμήμα προβάλλει τώρα σχετικά συμπαγές, αρκούμενο σε μια μάλλον δυσδιάκριτη κλιμάκωση στη στάθμη των στεγών. Επιπρόσθετα, διαπιστώνεται απόπειρα οπτικής σύνδεσής του με τη δυτική πτέρυγα σε επίπεδο επιμέρους μορφολογικών στοιχείων, μέσω της υιοθέτησης παραθύρων με όμοιες αναλογίες και του τονισμού των οριζόντιων ζωνών των ανοιγμάτων. Εν κατακλείδι, οι δυο πτέρυγες, διαφορετικές στο ογκοπλαστικό επίπεδο, αλλά συγγενικές αυτή τη φορά στα επιμέρους μορφολογικά στοιχεία, συγκροτούν ένα ακόμα αξιόλογο σύνολο, με ενδείξεις αναγνώρισης μιας από τις πρόσφατες αναζητήσεις της αρχιτεκτονικής των στρατιωτικών κτηρίων.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.

Αξιολόγηση στοιχείου

Κτιριακό συγκρότημα με ιστορική (ενδεχομένως), τυπολογική και μορφολογική αξία ως αυτοτελές συγκρότημα και ως τμήμα συνόλου (ΠΑ 3.1).

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Προστασία κελύφους και εσωτερικής διαρρύθμισης έως προστασία κελύφους. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.

Ενδειξη στοιχείου	ΠΑ 3.1	Στρατόπεδο	Πεδίου Άρεως	Τίτλος στοιχείου	Κπριακό σύνολο στρατοπέδου Πεδίου Άρεως
Είδος στοιχείου	Κπριακό σύνολο	Χρονολόγηση	Αρχές - τέλη 20ου αιώνα/Δεκατίες 1900 - 1990		

Συστατικά μέρη στοιχείου
Κτήρια: (ΠΑ 1.1), (ΠΑ 1.2), (ΠΑ 1.3.1-2), (ΠΑ 1.6.1-5), (ΠΑ 1.7.1-5), (ΠΑ 1.8), (ΠΑ 1.9), (ΠΑ 1.10), Κπριακά συγκροτήματα: (ΠΑ 2.1), (ΠΑ 2.2)

Περιγραφή

Μέσα στα όρια του στρατοπέδου του Πεδίου Άρεως, μπορεί κανείς να αναγνωρίσει το μεγαλύτερο μέρος του κπριακού δυναμικού μιας από τις παλιότερες στρατιωτικές εγκαταστάσεις της Θεσσαλονίκης, συμπληρωμένο με νεότερες κατασκευές που αναδεικνύουν το χώρο σε ένα ιδιότυπο «μουσείο» της αρχιτεκτονικής των στρατιωτικών κτηρίων για τη διάρκεια ενός ολόκληρου αιώνα. Πυρήνας του στρατοπέδου παραμένει από συγκρότησής του περί το 1900 ο κεντρικός ορθογώνιος αδόμητος χώρος, μια έκταση που θα θεωρούσαμε χωρίς αντίστοιχο ως προς το μέγεθος και την κεντρικότητά της στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Μια έκταση, που αν και στο κέντρο της πόλης, απομονώνεται ηχηρικά από τις οχλήσεις του, συνιστώντας το ιδανικό κέντρο ενός μοναδικού ιστορικού περιβάλλοντος.

Γύρω από τον κεντρικό χώρο, εξακολουθεί να διατάσσεται το μεγαλύτερο μέρος των λιθόκτιστων κατασκευών της τελευταίας φάσης της Οθωμανικής κυριαρχίας και συγκεκριμένα ο γωνιακός περίκεντρος ναΐσκος του Αγίου Κωνσταντίνου, το επιβλητικό Στρατηγείο, το ανηδιαμετρικό κτήριο που φιλοξενεί σήμερα το Πολεμικό Μουσείο, και ενδιάμεσα, σε αυστηρά συμμετρική παράταξη εκατέρωθεν της αδόμητης έκτασης, οι χαρακτηριστικοί επιμηκείς στρατώνες, μονάδες όμοιες οι οποίες εναλλάσσονται ως προς την ύπαρξη ή μη κεντρικού διώροφου πυρήνα. Αν και ακρωτηριασμένη, η μοναδική αυτή σύνθεση στρατιωτικών κτηρίων έφτασε στις μέρες χωρίς να υπολείπεται σε ιστορική, τυπολογική, μορφολογική και κατασκευαστική αξία, καθώς η θέση των αρχικών κτηρίων πήραν ενδιαφέρουσες νεότερες κατασκευές, που δεν αλλοίωσαν τη χαρακτηριστική παράταξη του κπριακού δυναμικού αποκλειστικά γύρω από την κεντρική αδόμητη έκταση. Αναφερόμαστε στα δυο κπριακά συγκροτήματα που καταλαμβάνουν τη βορειοδυτική και νοποδυτική γωνία του στρατοπέδου, εκφράσεις πρόσφατων αναζητήσεων της αρχιτεκτονικής των στρατιωτικών κτηρίων μέσα από σύγχρονες κατασκευαστικές λύσεις, στα πλησίον αυτών διώροφα λιθόκτιστα κτήρια με τους οριζόντιους φορείς σκυροδέματος, δείγματα ενός στρατιωτικού κτηρίου που επαναλαμβάνεται αυτούσιο ήδη από τα μεσοπολεμικά χρόνια σε στρατόπεδα ανά ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο, και ακόμα ανατολικότερα, στο κτήριο των Ξενώνων και στο νεότερο Διοικητήριο, ένα από τα λίγα στην περιοχή της Θεσσαλονίκης δείγματα μεταπολεμικού στρατιωτικού κτηρίου που κλίνει προς το αρχιτεκτονικό ύψος του μοντερνισμού. Το μοναδικό αυτό σύνολο, που σε αντίθεση με το κπριακό απόθεμα του Στρατοπέδου Καρατάσιου, συγκεντρώνεται γύρω από έναν και μόνο κεντρικό χώρο, ολοκληρώνουν διασπαρμένα δέντρα μεγάλης ηλικίας, χαρακτηριστικά του κλίματος της Θεσσαλονίκης (ακακίες, πλατάνια, πεύκα, κυπαρίσσια, λιγούστρα), καθώς και μια ζώνη ψηλού πρασίνου κατά μήκος του δυτικού ορίου του στρατοπέδου (κατά το πλείστον μεγάλης ηλικίας πεύκα). Επίσης, καταγράφονται τμήματα περίφραξης, αφενός, με περίτεχνα μεταλλικά κιγκλιδώματα πλησίον του Στρατηγείου, πιθανότατα των αρχών του 20ου αιώνα, και αφετέρου, με δυσεύρετα σήμερα, ρομβοειδή τεμάχια σκυροδέματος στη βόρεια πλευρά.

Κατάσταση διατήρησης

Πολύ καλή έως καλή, κατά μέσο όρο πολύ καλή. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.

Αξιολόγηση στοιχείου

Κπριακό σύνολο με ιστορική, τυπολογική, κατασκευαστική και μορφολογική αξία, κατά τόπους εμπλουπισμένο και εξωτερικά πλαισιωμένο από αξιόλογο φυσικό περιβάλλον.

Εκτίμηση πλαισίου προστασίας

Απόλυτη προστασία έως προστασία κελύφους, με περιθώρια περιορισμένης σύγχρονης δόμησης υπό όρους, με διατήρηση αδόμητου του κεντρικού ελεύθερου χώρου και με συντήρηση και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Βλέπε αναλυτικά δελτία καταγραφής επιμέρους κτηρίων.